

Zelené nakupování

Zadavatelé zakázek mohou významně přispět k udržitelnému rozvoji tím, že budou využívat své skupní síly při výběru environmentálně šetrných výrobků a služeb.

Do oblasti zelených zakázek spadá například nákup energeticky úsporných počítačů a stavebních komponent, osvětlení, recyklovaného papíru, ekologických vozidel, ekologické veřejné dopravy, elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů, domácích spotřebičů nebo klimatizace odpovídající nejmodernějším environmentálním řešením.

Zelené nakupování je navíc samo o sobě příkladem a ovlivňuje trh. Podporováním zelených zakázek mohou velcí zadavatelé poskytnout průmyslu opravdovou pobídku pro vývoj zelených technologií. Jejich dopad na některé oblasti výroby, práce a služeb může být opravdu velmi významný, protože tyto zadavatelé ovlivňují velký podíl trhu (např. vybavení IT, energeticky úsporné budovy a komponenty, osvětlení).

A konečně, pokud se zamyslíme nad náklady životního cyklu zboží a služeb, zelené zakázky umožňují ušetřit peníze a zároveň chránit životní prostředí. Zeleným nákupem máme možnost ušetřit materiály, energii, snížit objem odpadu i znečištění a posílit udržitelné vzorce chování.

Celkový objem veřejných zakázek v EU – t.j. nákup zboží, služeb a veřejných prací veřejnou správou a správci veřejně prospěšných služeb – je odhadován na přibližně 16 % hrubého domácího produktu celé EU, konkrétně v roce 2002 tato částka dosáhla 1 500 miliard EUR. Podíl této částky na HDP se výrazně liší mezi jednotlivými členskými státy, pohybuje se v rozpětí 11 % a 20 %.

Právní rámec

Rámec pro národní legislativu tvoří směrnice ES o veřejných zakázkách č. 2004/18/ES a 2004/17/ES. Tyto směrnice byly upraveny v roce 2004 následně po vydání komuniké Evropské komise ze dne 4. července 2001 a rozsudcích Evropského soudního dvora ze dne 17. září 2002 (případ C-513/99 - Concordia Bus, Finsko) a ze dne 4. prosince 2003 (C-448/01 – Wien electricity). Směrnice umožňují, aby v případě veřejné zakázky mohly být environmentální požadavky součástí technické specifikace, kritérií pro přidělení zakázky a ustanovení o plnění smlouvy.

Směrnice se vztahují pouze na veřejné zakázky, které pravděpodobně překročí pevné prahové hodnoty zmiňované ve směrnici. Všechny právní principy, jako je rovné zacházení, transparentnost a volný pohyb zboží, musejí být v postupech zakázky zachovány.

Zelené nakupování v praxi

Zelené zakázky jsou systematickým procesem, který by měl proběhnout krok za krokem.

Krok 1:

Zvažte, které produkty, služby či práce jsou pro vás nejvhodnější z pohledu environmentálního dopadu a dalších faktorů, jako jsou informace o trhu, dostupné technologie, cena a viditelnost.

Krok 2:

Vysvětlete své potřeby a patřičně je vyjádřete. Vyberte si zelený slogan, který bude komunikovat vaši politiku vnějšmu světu. Je to dobrý způsob, jak zajistit transparentnost pro potenciální dodavatele nebo poskytovatele služby a pro veřejnost.

Krok 3:

Pokud možno za použití energetických tabulek a/nebo environmentálních faktorů vypracujte jasnou a přesnou technickou specifikaci. Ochranné známky pro energeticky úsporné výrobky a služby a aplikovatelné technické specifikace najdete na těchto webových stránkách a v pokynech.

Krok 4:

Stanovte kritéria pro přidělení zakázky na základě podrobného seznamu kritérií uvedeného ve směrniciích o veřejných zakázkách (směrnice 2004/17/ES a směrnice 2004/18/ES). Tam, kde je to vhodné, zahrňte také environmentální kritéria, která prokáží technickou kapacitu plnění smlouvy. Informujte potenciální dodavatele, poskytovatele služeb nebo zhotovitele, že se při prokazování splnění všech zákonných požadavků mohou prokázat systémy environmentálního řízení a prohlášení o shodě. Kritéria pro přidělení zakázky jsou v pokynech a výkonnostních tabulkách.

Krok 5:

Sepište kritéria (v souladu se směrnicemi Evropské unie o veřejných zakázkách), které přidělí zakázku „ekonomicky nejvýhodnější nabídce.“ Pak musíte definovat patřičná environmentální kritéria buďto jako vztažné měřítko (benchmark), abyste mohli jednotlivé nabídky mezi sebou porovnávat, anebo vezměte dané environmentální kritérium jako způsob zavádění environmentálního prvku (v případě, že technická specifikace definuje kontrakt „neutrálním“ způsobem) a přiřďte mu jistou bodovou váhu. Nezapomeňte zvítv potaz náklady celého životního cyklu.

Krok 6:

Použití ustanovení o plnění smlouvy je jedním ze způsobů, jak navíc ukotvit náležité environmentální podmínky do zeleného kontraktu. Dodavatelje pak povinen splnit všechna ujednání o plnění kontraktu. Optimální by bylo, pokud byste mohli trvat také na environmentálně šetrném způsobu dopravy.